

Kursplan

Fakultetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap
Institutionen för samhällsvetenskaper

4LO45U Rektorsprogrammet, 30 högskolepoäng
School Leadership Training Programme, 30 credits

Ämnesgrupp

Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

Nivå

Avancerad nivå

Fördjupning

A1N

Fastställande

Fastställd av Organisationskommittén 2009-12-18

Kursplanen gäller från och med vårterminen 2010

Förkunskaper

Denna utbildning är en uppdragsutbildning och får endast sökas av personer som har en anställning som rektor eller förskolechef i det svenska skolväsendet. Ansökan görs av skolhuvudman där den sökande är anställd. För tillträde till kursen gäller att de sökande innehar en tjänst som rektor, biträdande rektor eller förskolechef.

Förväntade studieresultat

Skoljuridik och myndighetsutövning

Efter genomgången kurs ska den studerande:

- visa god kunskap om styrsystemets utformning och rektors uppdrag enligt gällande lagstiftning och övriga styrdokument som berör utbildningsområdet, samt kunna förmedla, tillämpa och göra väl avvägda bedömningar utifrån dessa.
- visa kunskap om all den juridik som är relevant för skolans verksamhet vilket även innefattar de grundläggande värderingar som ligger bakom och kommer till uttryck i skolförfattningarna.
- visa kunskap om särskilt centrala delar i skoljuridiken såsom
 1. den enskildes rätt till utbildning och ansvaret för att utbildning anordnas,
 2. skolans ansvar för att eleverna ges möjlighet att nå de nationella målen,
 3. bedömning av barnens/elevernas utveckling mot de nationella målen och betygsättning samt skyldigheten att ge barn/elever särskilt stöd, samt
 4. barns/elevers rätt till trygghet och studiero jämte skyldigheten att tillförsäkra dem det.
- i myndighetsutövningen, på ett rättsenligt sätt, kunna hantera dilemman som rör rättssäkerhet, etik i verksamheten och samhälleliga aspekter.

- visa kunskap om kraven på uppföljning och utvärdering av verksamheten och resultaten.
- visa förmåga att kunna tolka och tillämpa relevant lagstiftning inom skolans verksamhetsområde i överensstämmelse med lagstiftarens intentioner, rådande rättspraxis, allmänna rättsgrundsatser och rättsvetenskaplig doktrin.
- visa förmåga att inom skoljuridikens område göra bedömningar med hänsyn till elevens rättssäkerhet och till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.

Mål- och resultatstyrning

Efter genomgången kurs ska den studerande:

- utifrån god kunskap om de nationella målen, bakgrunden till dessa och om förskolans och skolans roll i samhället kunna förklara och argumentera för och i handling omsätta skolans mål.
- visa god kunskap om det statliga styrsystemets principer och samspel samt förutsättningarna för arbetet i en politisk styrd organisation.
- utifrån vetenskaplig grund kunna genomföra uppföljning och utvärdering vid den egna förskolan och skolan, samt kunna sammanställa, analysera och tolka verksamhetens och elevers resultat.
- visa kunskap om grundläggande skolutveckling samt kunna leda verksamhetens arbete så att barnens utveckling, elevernas resultat och verksamhetens kvalitetsutveckling blir en del av verksamhetens vardag.
- visa kunskap om de förutsättningar som påverkar elevers utvecklings- och lärandeprocesser samt strategier som främjar dessa.

Skolledarskap

Efter genomgången kurs ska den studerande:

- visa god kunskap om vad som kännetecknar skolan som lärande organisation.
- visa kunskap om olika teorier om och principer för organisationers utveckling.
- visa god kunskap om olika ledarstrategiers effekter på medarbetarnas prestationer för att kunna stärka deras utveckling på individ- och gruppnivå.
- visa kunskap om organisationskulturens betydelse för förändringsarbete.
- visa god förmåga som chef och ledare för skolans personal att leda och fördela arbetet så att elevernas lärande och utveckling maximeras.
- visa god förmåga som chef och ledare att motivera, initiera och leda skolans utvecklingsprocesser på ett strategiskt sätt och så att skolans personal stärks i sin vilja till lärande och utveckling.
- visa förmåga att hantera och lösa konflikter.
- visa förmåga att uttrycka visioner inför framtiden.
- visa god förmåga att kommunicera mål och resultat till skolans elever, personal och föräldrar.
- visa förmåga att hävda alla människors lika värde.
- visa god förmåga som ledare så att skolans nationella uppdrag är i fokus.
- visa god förmåga som ledare som demokratisk förebild inför elever och personal så att ett öppet kommunikativt klimat skapas.
- visa förmåga som ledare så att vikten av samarbete blir tydligt.
- visa förmåga som ledare så att elever och föräldrar blir delaktiga i skolans arbete.
- visa god förmåga som ledare så att de värden som lyfts fram i skolans styrdokument får berättigat utrymme.

Självständigt arbete

Efter genomgången kurs ska den studerande:

- kunna värdera olika typer av material/information utifrån källkritiska principer.

- uppvisa en förmåga att tillämpa avancerade kvalitativa och kvantitativa metoder.
- självständigt kunna avgränsa, utforma och författa ett självständigt arbete som bidrar till vetenskaplig kunskapsutveckling inom det valda området.
- uppvisa kunskap om olika typer av utvärderingsmetoder.

Innehåll

Programmet är uppdelat i fyra kurser:

Delkurs 1 Skoljuridik och myndighetsutövning 7,5 högskolepoäng

Följande innehållsområden kommer att behandlas inom ramen för kunskapsområdet skoljuridik och myndighetsutövning: Skollag- och skolförordning, läroplaner, kursplaner och betygskriterier liksom Skolverkets allmänna råd och föreskrifter. Vidare behandlas internationella konventioner t ex Barnkonventionen och Salamancadeklarationen. Kursen innehåller även myndighetsutövning och handläggning av ärenden, rektors juridiska arbetsmiljöansvar, barn- och elevskyddslagen, diskrimineringslagen, grundläggande kommunal- och förvaltningsrätt samt offentlighetsprincipen. Kursinnehållet innefattar även frågor om juridisk metod, skadeståndsrättsliga frågor av relevans för skolans verksamhet och juridiken kring frågor om brott i skolan.

Delkurs 2 Mål- och resultatstyrning 7,5 högskolepoäng

Kursen behandlar nationella mål och betygskriterier i läroplaner, kursplaner och program mål samt bedömning och betygsättning ur ett internationellt, historiskt och framtida perspektiv.

Det nationella styrsystemets principer med deltagande målstyrning via skolplaner, arbetsplaner och kvalitetsredovisningar – perspektiv på villkoren för rektorns arbete inom de ekonomiska ramarna för verksamheten.

Uppföljning och utvärdering på vetenskaplig grund samt sammanställning, analys och bedömning av olika underlag. Exempel på verktyg för analys och bedömning av elevers och verksamheters resultat.

Organisation och kommunikation i det kontinuerliga kvalitetsarbetet – arbete med målen, kontinuerlig uppföljning och utvärdering samt kvalitetsredovisning som redskap för verksamhetsutveckling.

Skolans, förskolans och fritidshemmets roll och funktion som samhällsliga institutioner och organisationer i relation till begreppen makt, delaktighet och lärande.

Delkurs 3 Skolledarskap 7,5 högskolepoäng

Följande innehållsområden kommer att behandlas inom ramen för kunskapsområdet Skolledarskap:

Teorier om ledarskap och organisation - demokratiskt, strategiskt, pedagogiskt, kommunikativt och värdebaserat skolledarskap.

Framgångsfaktorer i skolans ledarskap – vad säger nationell och internationell forskning om det ledarskap som utmärker exceptionellt framgångsrika skolor?

Kulturella värderingar – organisatoriska och internationella perspektiv.

Kultur, grupprocesser, förändringsstrategier och konflikthantering.

Diskriminering och fördomar – arbete med att hävda alla människors lika värde.

Ledarskap på olika arenor och med olika roller: i förhållande till den egna personalen, till barn/elever, till föräldrar, till politiker/uppdragsgivare och till allmänhet och massmedia.

Samtalet som redskap i ledarskapet: från det enskilda till det offentliga samtalet – rektorn som motivator, inspiratör, förändringsagent, konflikthanterare och deltagare i det offentliga samtalet.

Perspektiv på lärande och multiprofessionella organisationer – individ, grupp och organisationsnivå.

Skolan som lärande organisation med fokus på det nationella uppdraget.

Delkurs 4 Självtändigt arbete 7,5 högskolepoäng

Den studerande väljer ämne för det självständiga arbetet, i samråd med sin handledare. Arbetet ska dock ha ett innehåll som berör samtliga tre tidigare kurser. Med stöd av sin handledare genomför studenten en datainsamling och presenterar resultaten i ett skriftligt arbete som redovisas vid ett seminarium.

Undervisningsformer

Undervisningen består av föreläsningar, grupparbeten, rollspel och seminarier. En stor del av kursen genomförs via kommunikation på lärplattformen Fronter.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd eller Godkänd.

Bedömningen av de studerandes prestationer sker genom fallanalys, diskussionsuppgifter via lärplattformen, övningar och litteraturseminarier där såväl skriftlig som muntlig redovisning förekommer. Den skriftliga redovisningen görs till största delen individuellt och i övriga fall inom respektive nätverksgrupp. De tre första kurserna, motsvarande 22,5 högskolepoäng, examineras i direkt anslutning till undervisningen, medan återstående 7,5 högskolepoäng redovisas i ett självständigt arbete. Samtliga utbildningstillfällen, som oftast omfattar två eller tre dagar per kursträff är obligatoriska eftersom examinering inlag och uppgifter förekommer.

Kursvärdering

Programmet utvärderas kontinuerligt under utbildningens gång, både skriftligt och muntligt. Resultatet sammanställs och återkopplas till de studerande samt arkiveras på institutionen.

Programmet utvärderas även av Skolverket i början och i slutet av utbildningen.

Övrigt

För att kursen ska kunna tillgodoräknas på magister/masternivå krävs att den studerande har en kandidatexamen (180 hp) på grundläggande nivå med minst 90 hp eller motsvarande i något av examensämnena. Den som saknar formell akademisk behörighet för antagning till kursen får delta i undervisningen och får efter godkänd examination ett kursintyg för kursen inom rektorsprogrammet.

Om samtliga anmälda till rektorsprogrammet inte kan tas emot på utbildningen vid önskad tidpunkt, ska skolhuvudmannen se till att nyanställda rektorer erbjuds plats i första hand (SFS 2008:643).

Kurslitteratur och övriga läromedel

Litteraturförteckning Delkurs 1 - Skoljuridik och myndighetsutövning 7,5 hp

Obligatorisk litteratur

Lehrberg, Bert (2007), *Praktisk juridisk metod, Institutet för bank- och affärsjuridik*, 250 s.

Boström, Viola & Lundmark, Kjell (red.) (2009), *Skoljuridik*, Liber, 340 s.

Rapp, Stephan, *Rektor – garant för elevernas rättssäkerhet* Örebro universitet, Örebro Studies in Education (akademisk avhandling), (delar av) 215 s.

Rapp, Stephan (2009), *Rektor och lagen: en studie av skolans pedagogiska ledare*,

Norstedts juridik, kapitel 2 och 3, 55 s.

Författningssamling (2009), *UFB 2, Skolans författningar HT 2009*, Nordstedt Juridik, (Utkommer omkring 1 nov. 2009).

StAAF, Annika & Zanderin, Lars (2009), *Förvaltningsrätt: en introduktion för professionsutbildningar*, Liber, 128 s.

Fisher, David (2008), *Mänskliga rättigheter*, Nordstedt Juridik, 90 s.

Barnombudsmannen, *FN:s konvention om barnets rättigheter antagen av FN:s generalförsamling den 20 november 1989*, 13 s.

Svenska Unesco-rådets skrift- serie nr2 (2006) *Salamanca-deklarationen och Salamanca +10*, 40 s.

Skolverket, *Rektors ansvar för uppföljning och måluppfyllelse*, 50 s.

Günzel, Mats & Zanderin, Lars (2009), *Arbetsmiljörätt och rehabilitering*, Liber, 150 s.

Övriga läromedel

Lagförarbeten via Internet

Rättsfallstexter via Internet

Lagtextskommentarer via Internet

Litteraturförteckning Delkurs 2 - Mål- och resultatstyrning 7,5 hp

Obligatorisk litteratur

Blossing, Ulf (2008), *Kompetens för samspelande skolor. Om skolorganisationer och skolförbättring*, Lund: Studentlitteratur. 160 s.

Englund, Tomas & Quennerstedt, Ann. (red) (2008), *Vadå likvärdighet? studier i utbildningspolitisk språkanvändning*. Göteborg: Daidalos. Ca 100 s.

Funck, Elin K. (2009), *Ordination Balanced Scorecard – översättning av ett styrdokument inom hälso- och sjukvården*, Växjö: Växjö University Press. Ca 20 s.

Hedenquist, Jan-Anders (1999), *Att utvärdera skolan*. Stockholm: Liber distribution. 50 s.

Håkansson, Jan, *Kvalitetsredovisning som lärande mellan policy och praktik*. I Fritzell (red.), *Att tolka pedagogikens språk – perspektiv och diskurser*. Acta Wexionensia nr 143. Växjö University Press. 20 s.

Johansson, Olof m.fl. (2010) *Rektorer i framgångsrika skolor*, (under utgivning). Ca 100 s.

Lindgren, Lena (2008), *Utvärderingsmonstret*. Lund: Studentlitteratur. 128 s.

Pierre, Jon (red) (2007) *Skolan som politisk organisation*. Malmö: Gleerups. Ca 100 s.

Utbildningsdepartementet/ Läroplanskommittén (1994), *Bildning och kunskap: särtryck ur Läroplanskommitténs betänkande Skola för bildning* (SOU 1992:94). Stockholm: Liber distribution. 85 s.

Vedung, Evert (1998), *Utvärdering i politik och förvaltning*. Lund: Studentlitteratur.

Ca 100 s.

Öqvist, Oscar (2008) *Systemteori i praktiken: konsten att lösa problem och nå resultat*. Stockholm: Gothia. 136 s.

Skolverket: Gällande skollag, skolformsförordningar, läroplaner samt de allmänna råd som är relevanta för kursens innehåll. Ca 200 s.

Övrig litteratur om ekonomistyrning väljs i samråd med examinator.

Övriga referenser

Berg, Gunnar (2003), *Att förstå skolan. En teori om skolan som institution och skolor som organisationer*. Lund: Studentlitteratur. 339 s.

Brorström, Björn, Donatella, Pierre & Petersson, Hans (2007), *Allt om kommuners årsredovisningar*, Lund: Studentlitteratur.

Hedenquist, Jan-Anders & Håkansson, Jan. (2008), *Formulera och utvärdera mål. Uppdaterad och utvidgad version*. Kristianstad: Kristianstads boktryckeri. 100 s.

Lindström, Lars & Lindberg, Viveka, (2005), *Pedagogisk bedömning. Om att dokumentera, bedöma och utveckla kunskap*. Stockholm: HLS förlag.

Myndigheten för Skolutveckling (2003), *Att granska och förbättra kvalitet*. Stockholm: Liber.

Myndigheten för Skolutveckling (2007), *Kvalitetsarbete i förskola och skola. Handbok i kvalitetsredovisning*. Stockholm: Liber. 97 s.

Myndigheten för Skolutveckling (2008), *Kvalitetsarbete i förskola och skola. Studiehandedning*. Stockholm: Liber. 26 s.

Nihlfors, Elisabeth & Wingård, Brita (2005), *Våga värdera!: En handbok om utvärdering och kvalitet i förskola och skola*. Solna: Ekelund. 100 s.

Brorström, Björn, Haglund, Anders & Solli, Rolf (2005), *Förvaltningsekonomi: en bok med fokus på organisation, styrning och redovisning i kommuner och landsting*, Lund: Studentlitteratur. 500 s.

Litteraturförteckning Delkurs 3 - Skolledarskap 7,5 hp

Obligatorisk litteratur

Johansson, O & Höög, J (red) (2009), *Struktur, kultur, ledarskap – förutsättningar för framgångsrika skolor?* Lund: Studentlitteratur.

Pont, B; Nusche, D & Moorman, H, (2008), *Improving School Leadership, Volume 1: Policy and Practice*, OECD publishing. 190 s.

Övrig litteratur väljs i samråd med examinator.

Litteraturförteckning Delkurs 4 - Självständigt arbete 7,5 hp

Obligatorisk litteratur

Litteratur väljs i samråd med handledare. Ca 750-1000 s.